

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Lestyán Sándor*

Cím: *Nincs már husvétii népünne-
sem határjárás*

Forrás: *Friss Ujság*

Bp.

1938 IV. 17.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) ((

Osztályozás

Tárgy *398.332.12*

Hely

Idő *"1938"*

Személy

Nincs már husvétii népünne- sem határjárás

Amikor a Szent Gellérthegyen patakokban folyt a bor, meg a sör és nyárson sütötték a husvéthétfői ökröt

A régi husvétii népszokások közül még megmaradt a locsolkodás és a piros tojás, de a régi husvétok híres szentgellérthegyi népünne- nek és a husvétii határjárásoknak már csak az emléke él, az is csak a legöregebb emberek ajkán és egykori feljegyzésekben. A Gellérthe- gy, amelynek ormán a Citadella áll s ünnepi esteken a régi falak kivilágításával hódít, évtizedekkel ezelőtt még *farsangos népi-
pély* színhelye volt minden husvét hétfőjén. Pest-Buda apraja-nagyja a Gellérthegy lankáin, rétjein szó- rakozott akkoriban husvét máso- dik napján; már korán reggel szakadatlán, hosszú sorban vonult oda a nép, úgyhogy szinte hangya- bolyhoz hasonlított a nyüzsgő, vi- dám sereg. A sátrak szárai várták a népünne-
pélyre a vendégeket, vi- dám arcok, gondtalan, derős leikék adták át magukat a szórakozás- nak. Boroshordókkal és söröshor- dókkal megrakott szekerek álltak véges-végig az utak mentén jobbra-balra, a hordókat csapravérték és olyan olcsón mérték a szekere- sek a bort, meg a sört, hogy az szinte patakokban folydogált. A Lacikonyhában sütöttek-főztek, de hatalmas nyárson húztak egy-egy ökröt is, amelynek sütése a sza- bad ég alatt külön művészetet, kü-

lön tudományt igényelt. Megjelen- tek az alkalmi árusok is, akárcsak most a búcsúkon és a vásárokon, szentképeket, játékszerkeket, mézes- kalácsot, színes üvegpoharakat, ol- vasót, gombot kínálgattak szapora szóval és abban a régi jó világban még nem voltak üresek a zsebek, még akadt egy-két hatos ilyen ki- adásra. Zenészek játszottak, cigá- nyok, verklisek, tárogatók. Szólt a muzsika, zengett a dal, hogy szinte visszhangzottak bele a budai hegyek.

Nagyszerű tüzijáték

Délutánra már egyetlen, hatal- mas bálteremmé változott a Gellérthe- gy, a fiatalság táncraperdült, a *mutatványosok alkalmi bódéi és sátrai körül életveszélyes volt a tolongás, a körhintán kurjongat- tak, sikoltoztak, hogy a Citadella falai majdnem megrepedtek a má- moros, önfelédlt mulatozásban. Es- tére aztán következett a népünne- pély nagy látványossága: a *tüzi- játék*. Ezt már nemcsak a gellérthe- gyiek élvezték, ez láthatta egész Pest-Buda, akárcsak mostanában a Szent István napján bemutatott tüzijátékot. A világháború előtti években még élénkebben élt ez a régi hagyomány, még volt a Gellérthegyen husvéthétfői népünne-*

pély, de már nem olyan arányban, mint régen. Aztán lassan-lassan el- múlt, feledésbe merült, mint any- ni sok szép emléke a vidámabb, jobbkezdű magyar múltnak.

A határjárás eredete

A husvétii népszokások közül híres-nevezetes volt a *határjárás*, amelyről feljegyzik, hogy legősibb eredete még a *hűn-időkből való*. A határjárások közül a legerede- tőbb a *zalaegerszegi*, ennek lezaj- lását ismerjük egy közel száz év előtti feljegyzésből. Eszerint a zala- egerszegi husvétii határjárás a *török világ emléke*. A nagykanizsai török basa ugyanis a nagyhét egyik éjjelén, husvét virradóra, el akarta foglalni Zalaegerszeget. Ágyúival lövette a várat, majd támadást intézett ellene. De az egerszegiek bátran kirohantak, ke- ményen küzdöttek a janicsárokkal és a basa serege véres fejjel kény- telen volt megfutamodni, a kutya- hitűek visszavonultak a kanizsai várba. Most aztán akár hűn- eredetű, akár török-kori emlék a régi zalaegerszegi husvétii határ- járás, annak lefolyása a következő volt:

Nagyszombat éjjelén, fél 11 óra körül, a város piacára gyűlt össze ájtatosan a nép, a szentegyház elé. *Az éjszaka rendjét hirtelen puska- ropogás verte fel, a férfiak dur- rogtatták a fegyvereket. Akinél nem volt puska, az baltát szoron- gatott a kezében s hatalmas kiál- tásokkal a magasba emelte. De jött egy hatalmas szál férfi, a város lobogójával, mire hirtelen csend lett. Előállt a városi *dobos* és a *tárogató* is. A templom ajtaja megnyílt és a tömeg beözönlött. A*

pap misét mondott az oltár előtt, a hívek térdreborulva imádkoztak. Aztán kivonultak a templomból és a pap nyomán megindult a menet a husvét vasárnapra virradó éj- szakában a városon kívül eső *Kál- vária felé*. Enyhe szellő fodrozta

az öreg zászlót, a dobosok, tároga- tók szaporán buzgólkodtak, szólt az ének és közben a puskások utol- só patronjaikat is ellövöldözték. Már hajnalodott, mire a határ- járók visszatértek a városba, a családi asztaloknál szépen meg volt terítve és megkezdődött a reg- gelizés.

Az ilyen husvétii határjárás a *Székelyföldön* is szokásban volt. Ennek külön érdekessége, hogy a határjárók erre az alkalomra *fő- királybíró, bírákat, dúlókat, ké- meket, káplárt és érsekezelőt* vá- lasztottak maguk közül. A kémek- nek az volt a szerepük, hogy a rendre vigyáztak. A székelyföldi határjárók nagyszombat éjszaká- ján éneklés közben bejárták az egész határt, *áldásért imádkozva*. Már pitymallott, mire visszatértek. A legények virágokkal, színes, cifrapapírral feldíszített fenyő- ágat hoztak magukkal, ki-ki oda- tűzte annak a háznak az ormára, ahol kiválasztotta lakik. Amelyik leánynak husvétvasárnapra nem jutott ilyen bokréta: nem is men- t férjhez abban az esztendőben!

Lestyán Sándor.